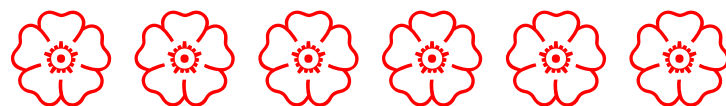

بسم الله الرحمن الرحيم

سوال و جواب ۱

ارزشیابی کیفی توصیفی

ارزشیابی کیفی توصیفی استان قم www.Arzeshyabi.blog.ir

تهیه و تنظیم : هادی ربانی

عملکردها را چگونه به رتبه ها تبدیل کنیم؟

خیلی خوب :

در صورتیکه عملکردهای دانش آموزی در هر درس ، بر اساس منابع و ابزارهایی که در سنجش و ارزشیابی او در آن درس مورد استفاده قرار گرفته اند نشان دهنده عملکرد کامل و بدون نقص و یا با حداقل نقص غیرتکراری باشد این رتبه تعلق می گیرد.

خوب:

**در صورتیکه عملکرهای دانش آموز، نشان دهنده
اشتباهات محدود و در مواردی تکراری و یا جدید
باشد در این حالت رتبه خوب تعلق می گیرد.**

قابل قبول :

در صورتیکه عملکردهای دانش آموزی در هر درس ،
بر اساس منابع و ابزارهایی که در سنجش و ارزشیابی او در
آن درس مورد استفاده قرار گرفته اند نشان دهنده
عملکردی باشد که دارای اشتباهات متعدد و تکراری بوده
اما به حداقل اهداف اساسی درس دست پیدا کرده است ،
رتبه قابل قبول تعلق می گیرد .

نیاز به تلاش بیشتر:

در صورتیکه عملکرهای دانش آموزی در هر درس ، براساس منابع ابزارهایی که در سنجش و ارزشیابی او در آن درس مورد استفاده قرار گرفته اند ، نشان دهنده عملکردی باشد که اشتباهات وی به تعداد زیاد بوده و در فرآیند سال تحصیلی نیز این اشتباهات تکرار می شوند ، به گونه ای که در این حالت به حداقل اهداف اساسی درس دست پیدا نکند ، این رتبه تعلق می گیرد.

آزمون های مداد و کاغذ کی و چگونه ؟

معلم در هر زمان می تواند از این نوع آزمون ها استفاده نماید . به هر دو شکل آن آزمونک (یک یا چند سوال محدود) و آزمون کامل ؛ به طوری که حاکمیت مطلق از داوری دانش آموز در نوبت اول و یا دوم نداشته باشد .

به طور کلی این نوع آزمون ها به دو دسته تقسیم می شوند :

الف) آزمون های ذهنی و انشایی (آزمون های تشریحی گسترده پاسخ و آزمون های تشریحی کوتاه پاسخ)

ب) آزمون های عینی و بسته پاسخ : (چند گزینه ای و جور کردنی و درست و غلط)

فهرست واریسی یا چک لیست چگونه ؟

❁ برای تهیه چک لیست ابتدا هدف آموزشی خود را مشخص نماید سپس تلاش کنید تا نشانه های تحقق هر هدف یا انتظار آموزشی را فهرست نماید. این نشانه ها همان گویه های یک چک لیست هستند.

❁ چک لیست هایی که تهیه می کنید ساده و محدود باشد.

❁ اگر می خواهید برای تمامی کلاس اجرا کنید، شکل ساده آن به این گونه است که در ستون اول نام دانش آموز کلاس را بنویسید و گویه های چک لیست را در سطر قرار دهید، به این صورت با یک برگ، چک لیستی از تمامی دانش آموزان خواهید داشت.

❁ تا آنجا که ممکن از چک لیستهای استفاده کنید که به آن نیاز بیشتری دارید.
منظور این است که تنها در مواردی که از روشهای دیگر نمی توانید برای ثبت
شواهد پیشرفت و یادگیری دانش آموز استفاده کنید به ابزار چک لیست روی
آورید؛ مثلاً برای جنبه اجتماعی چک لیست کوتاه، مناسب است. اما برای اهداف
جزیی بخشی از درس ریاضی ضرورتی ندارد.

❁ مقدار گویه های چک لیست را محدود کنید، حداکثر ۱۲ گویه داشته باشد.

❁ گویه های چک لیست، ساده و قابل فهم باشد.

آیا این ارزشیابی جدید باعث نشده که انگیزه یادگیری کمتر شود؟

معلم برای همسویی و همخوانی با خواسته های امروز دانش آموزان باید انگیزاننده های درونی را در وی تقویت کند تا یادگیری افزایش یابد. این ربطی به نوع ارزشیابی ندارد. این هنر و رسالت و نقشی اساسی معلم است که انگیزه یادگیری را روز به روز زیاد نماید. اگر این انگیزه در ارزشیابی قبلی بررسی نماییم، می بینیم به ظاهر و ترس از اسلحه نمره بوده است نه انگیزه های معلم. پس هنر ایجاد انگیزه معلم باید در انگیزه های یادگیری بچه ها حرف اول را بزند نه نوع و نحوه خواستن و ارزشیابی ما.

حذف رقابت بین دانش آموزان در مدارس یکی از راهکارهای مهم انگیزشی در مدارس است و در فضای تربیتی رقابت معنایی ندارد، زیرا تمام دانش آموزان می توانند با رعایت تفاوت های فردی و به شرط فقدان نقص این توانایی ها را کسب کنند.

نمره (مقیاس فاصله ای صفر تا بیست) چرا در ارزشیابی جدید نباید باشد؟

البته ارزشیابی خوب به معنای حذف نمره و یا جایگزینی مقیاسی دیگر به جای آن نیست . بلکه ارزشیابی خوب ، ارزشیابی است که معلم با کمک ابزارهای مناسب و علمی ، با یک ارزشیابی تکوینی به یک رویکرد بازخورد توصیفی بینجامد.

با سه سوال می توان نتیجه گرفت که نمره (عدد) میزان یادگیری را نمی رساند و عدد با یادگیری سنخیت ندارد و میزان آن را نمی رساند؟

سوال اول: فردی که ریاضی را ۱۴ گرفته یادگیری او را چگونه تلقی می کنید؟ (دانشجوی دکترا نمره اول کلاس این نمره را گرفته و دانش آموز کلاس اول که با سه سوال و دو غلط این نمره را گرفته اند.)

سوال دوم: آیا دو دانش آموزی که هر دو در علوم ۱۵ گرفته اند در یادگیری علوم برابرند ؟ ولی عدد می گوید که برابرند.

سوال سوم: آیا کسی که نمره اش ۲۰ شده یعنی دو برابر کسی که ده شده است می داند یا یاد گرفته است ؟ ولی عدد این را می گوید .

پس عدد میزان یادگیری را نه تنها نمی رساند بلکه نمی تواند توصیفی از وضعیت (قوت و ضعف) ارائه کند.

برای تکمیل یک کارنامه به چه پیش نیازهایی لازم است ؟

- ۱-علاقه معلم به بهبود و اصلاح و پیشرفت دانش آموز با ارائه گزارشی در این ارتباط
- ۲-اشراف کامل معلم به اهداف و انتظارات آموزشی و نشانه های یادگیری در هر درس از مواد درسی پایه (در صورت عدم اشراف می توان به راهنمای تدریس دروس و راهنمای ارزشیابی کیفی توصیفی بخش پایانی و سطوح عملکرد یادگیری توجه شود) .
- ۳-وجود پوشه کار و سایر مستنداتی که در فرایند آموزش و به منظور نشان دادن روند پیشرفت تحصیلی دانش آموز ، به صورت هدفمند جمع آوری ، انتخاب و ساماندهی شده است .
- ۴-آگاه کامل از مصادیق مقیاس های رتبه ای (سطح دستیابی به اهداف) خیلی خوب ، خوب ، قابل قبول ، نیاز به تلاش و آموزش بیشتر و نیاز به آموزش مجدد .
- ۵-در نظر گرفتن راه کارهایی در جهت اصلاح و بهبود وضعیت تحصیلی دانش آموز در گزارش پیشرفت تحصیلی

بازخورد شفاهی کی ؟

معلم زمانی از بازخورد شفاهی استفاده می کند که :

- . زمانی که اطلاع خود دانش آموز از عملکرد خویش مدنظر است.
- . زمانی که دانش آموزان توانایی خواندن نوشته ها را ندارند.
- . برای دانش آموزان پایه اول به ویژه در اول سال تحصیلی
- . در مواردی که ضرورتی برای ارائه به والدین وجود ندارد.
- . در صورتی که ثبت بازخورد ، به تشخیص معلم ، اهمیت بالایی در سازماندهی نتایج عملکرد دانش آموزان ندارند.
- . زمانی که معلم عملکرد دانش آموز را مشاهده می کند و نیاز به بازخورد فوری و به هنگام را احساس می کند.

بازخورد کتبی کی ؟

معلم زمانی از بازخورد کتبی استفاده می کند که:

- . لازم است اولیا در جریان عملکرد دانش آموزان قرار گیرند.
- . دانش آموزی اشکال جدیدی و اساسی در یک فعالیت دارد و معلم تشخیص می دهد با نوشتن بازخورد کتبی تکلیف اولیا در کمک به دانش آموز روشن می شود.
- . نمونه فعالیت دانش آموز ، در پوشه کار ، قرار داده می شود.
- . تلاش مهم یا برجسته ای انجام شده و دانش آموز با مراجعه به آن و مرور بازخورد معلم ، انگیزه ی تلاش و موفقیت را در خود تقویت می نماید.
- . عدم اطلاع از آن بازخورد ، عملکرد تصمیم گیری های بعدی در مورد دانش آموز را با ابهام و مشکل روبرو گرداند.

رتبه های خیلی خوب ، خوب ، قابل قبول و نیاز به تلاش بیشتر چگونه تعریف می شود؟

برای در نظر گرفتن سطحی از یادگیری و تعیین رتبه های آن باید به جدول سطوح یادگیری که در پایان راهنمای ارزشیابی است مراجعه شود و نیز می توان اهداف و انتظارات دروس و یا کتب را در نظر بگیریم و میزان دستیابی به هریک را رتبه بندی کنیم. ولی به طور کلی باید گفت:

خیلی خوب: رتبه کسی است که به اکثر اهداف و انتظارات آن درس و یا کتاب رسیده باشد.

خوب: رتبه کسی است که به اکثر اهداف و انتظارات آن درس و یا کتاب نرسیده ولی در حد مطلوب رسیده باشد.

قابل قبول: رتبه کسی است که تقریباً به نیمی از اهداف و انتظارات آن درسی و یا کتاب رسیده باشد.

نیاز به تلاش بیشتر: رتبه کسی است که به کمتر از نیمی از اهداف و انتظارات آن درس و یا کتاب رسیده باشد.

— تعیین میزان و یا تعداد غلط برای در نظر گرفتن سطوح و رتبه ها درست نیست زیرا که نوع غلط ها و میزان آن و انتظارات یکسان نیستند. مثلاً چهار تا غلط در دندان‌نویشتن با چهار تا غلط در کلمات که حروف هم صدا را اشکال دارد، فرق می کند.

استفاده از رتبه های خیلی خوب ، خوب ، قابل قبول و نیاز به تلاش بیشتر کجا ؟

استفاده از این رتبه ها در فرآیند یاددهی و یادگیری درست نیست . زیرا که ما مدام داریم برایش جایگاه تعیین می کنیم بدون اینکه بگوییم چه کار کند تا به آن جایی که مدنظرمان است پیش برود. این مثل آن است که یک دکتر به بیمارانش بگوید سرما خورده اید ، کمی سرما خورده اید ، سالم هستیدو ... ولی بهتر است به جای این موارد دارو و راهکار حرکتی و اصلاح کننده داده شود .

زمانی که یک معلم می خواهد برای دانش آموزش جایگاه در نظر بگیرد در هر زمان از هفته و یا ماه و یا سال آن موقع می تواند از این رتبه ها استفاده کند . ولی نباید حالت کلیشه ای به خود بگیرد چرا که هدفمان اصلاح و بهبود است تا فقط گفتن که چه کاره ای. کوهنر : دانش آموزی که در حال یادگیری است (در فرآیند یاددهی و یادگیری) او را ارزیابی نکنید زیرا جایگاه وی هنوز مشخص نیست.

چگونه می توانم دانش آموزم را داوری کنم؟

برای داوری دانش آموز لازم است به کمک ابزارهای جمع شده هر دو چرخه را همزمان بررسی نماییم.

الف) گذشته دانش آموز ← وضعیت حال وی

**ب) اهداف و انتظارات مطلوب درس و یا کتب ← وضعیت موجود
وی در رسیدن به این اهداف و انتظارات**

خود سنجی چرا؟ و چگونه؟

خلاصه بگویم یک سر یادگیری دانش آموز است. او نیز باید در یادگیری خود نظر داشته باشد. نتایج و پاسخ های خود سنجی در ارزشیابی معلم از وی دخالت ندارد مهم این است که دانش آموز که یک سر یادگیری است باید در شرایطی قرار بگیرد که با خود آگاهی و تفکر در مورد خود (فراشناختی) به حرکت و اصلاح خود (هدف ارزشیابی) بیانجامد.

راه های زیادی است مثلا استفاده از شکل و نمادها در سنجش از خود، تکمیل جملات ناقص برای خود در یادگیری ، تصحیح اوراق امتحانی و املاها ، استفاده از فهرست وارسی که شخصا جواب دهد ، توصیف کامل عملکرد از تمام دروس و...

آزمون عملکردی چرا و کی؟

آزمون عملکردی ویژگی و محاسن زیادی در ارزشیابی دارد فقط در یک جمله علم چندان که بیشتر خوانی چون عمل در تو نیست نادانی .

دانش آموزانی که در معرض ارزیابی آزمون های عملکردی معلم قرار می گیرند به یک توانمندی بالای علمی و یادگیری در سطوح بالاتر سوق داده می شوند هر چند هم غلط داشته باشند ولی نسبت به کلاسی که این آزمون گرفته نمی شود ، یک سرو گردن بالاتر قرار می گیرند . آشپز اگر غذا را هم بسوزاند جلوتر از کسی است که آشپزخانه ندیده و وارد آشپزخانه نمی شود .

دانش آموزان در آزمون عملکردی قرار است دانش خود را به کار بگیرند و عملکرد خود را بروز دهند پس باید دانش مطلب به طور کامل گفته شود و یا دانش به طور کامل یاد گرفته شود بعد بخواهیم در شرایط ها و یا حالات مختلف دانش را به عملکرد تبدیل کنند و آزمون بگیریم. به طور مثال املا یک آزمون عملکردی است زمانی این آزمون مناسب است که دانش درس و کلمات آن درس را فرا گرفته باشند.

پوشه کار مناسب چگونه است ؟

پوشه کار با هر شکل و شمایلی که باشد با هر قیمت و طرحی باشد باید سه کار بکند در غیر این صورت پوشه کار دانش آموز تعریف نمی شود بلکه بایگانی و یا قبرستان آثار بچه ها خواهد بود که دیگر کارایی لازم را نخواهد داشت.

۱- جمع آوری اطلاعات (اطلاعات ضروری که در داوری مورد نیاز ماست)

۲- ساماندهی اطلاعات (به ما کمک کند که در فرآیند روبه رشد است یا برعکس ، چه ضعف هایی پی در پی وجود دارد و ...)

۳- ارزیابی اطلاعات (در فرآیند به دنبال ضعف ها و قوت ها و راهکارهایی باشیم که پوشه کار و فعالیت های بچه ها به ما کمک کرده است)

دفتر مدیریت کلاس چگونه ثبت می شود؟

این دفتر مکمل پوشه کار در داوری دانش آموز به منظور آمادگی برای ارائه گزارش پیشرفت تحصیلی دانش آموز است. در این دفتر آن عملکرد نهایی ثبت می شود که بعدها در داوری دانش آموز و یا ارائه گزارش پیشرفت تحصیلی بدان نیاز است. به طوری که ابزار اصلی در داوری پوشه کار است که باید تکمیل گردد و مکمل آن نیز دفتر مدیریت کلاس خواهد بود. این دفتر با توجه به انتظارات و یا اهداف کلی درسی و تربیتی ثبت می گردد و نیازی به ثبت جزئیات عملکرد نیست.

موفق باشید